

Літня школа
«Єврейська історія та культура Центрально-Східної Європи у XIX-XX ст.»
Центр міської історії
Львів, 27 червня – 22 липня 2011 р.

ТРАДИЦІЙНА ЄВРЕЙСЬКА КУЛЬТУРА – ЛЮДИНА, ЗВИЧАЇ, ЗАНЯТТЯ

др. Йоанна Лісек
Вроцлавський Університет
Студії єврейської культури та мов
www.judaistyka.uni.wroc.pl
E-mail: joanna.degler@gmail.com

1. Дитина в єврейській культурі (зачаття, народження, обрізання, викуп первістка, навчання – хедер, єшива)

Література:

Szolem Alejchem: *Z jarmarku*, tłum. Michał Fridman, Wrocław 1989, s. 133-142 (Dawny cheder, Bar micwa);
Regina Lilientalowa: *Dziecko żydowskie*, Warszawa 2007, s.17-39.

2. Перехід до дорослого життя (Бат-Міцва, Бар-Міцва, сватання, шлюбний контракт – ктуба, шлюб, право левірату – халіца)

Література:

Izrael Jozua Singer: *Josie Kalb*, Warszawa 1961, s.29-41.
Alter Kacyzne: *Swaty w Parczewie*, w: Alter Kacyzne: *Chore perły i inne opowiadania*, Wrocław 1999, s. 149-161.

3. Єврейський дім (знаки на будинку – мезуза, мізрахи; фінанси – цедака; сексуальне життя, розлучення)

Література:

Anna Grupańska: *Zwyczajna rzecz, jak każda inna; Malke*; w: A. Grupańska: *Najtrudniej jest spotkać Lilit*, Kraków – Budapeszt 2008, 191-199, 219-239.
Isaac Bashevis Singer: *Upominek purimowy*, w: I.B. Singer: *Urząd mojego ojca*, tłum. Irena Wyrzykowska, Warszawa 1992, s. 65-69.

4. Основи кошерності (Їжа чиста і нечиста, забій – шехіта, м'ясо і молоко; у єврейській кухні)

Література:

Isaac Bashevis Singer: Dlaczego gęsi krzyczały?, w: I.B. Singer: Urząd mojego ojca, tłum. Irena Wyrzykowska, Warszawa 1992, s. 13-17.

5. Роль чоловіка в єврейському світі (специфіка єврейського патріархату; чоловічий ідеал – талмудичний геній та його наслідки; кест – роки у тестя, в публічній сфері – в синагозі та в громаді)

Література:

Salomon Majmon: Autobiografia, tłum. Leo Belmont, Warszawa 2007, s. 88-100.

6. Роль жінки в єврейському світі (ідеал жінки – ешет хаїм; материнство; домашній матриархат, в публічній сфері – зогерка, тікерін)

Література:

Pua Rakowska: Wspomnienia żydowskiej rewolucjonistki, tłum. Joanna Lisek, rozdział 1, (w maszynopisie)
Icchok Lejb Percec: Gniew kobiety, w: I.L. Percec: Wybór opowiadań, tłum. Anna Dresnerowa, Wrocław-Kraków 1958, s.180-188

7. Старість і смерть (хвороба, вмирання, хевра кадіша, жалоба)

Література:

Frida Himelblau: Pomoc medyczna w Pińczowie, Złe oko, Chewra Kadisza, w: Sefer zikaron lekehilat Pinczew, tłum. Joanna Lisek, Tel Awiw 1970 (przekład w maszynopisie)

8. Синагога (облаштування інтер'єру: арон га-кодеш, біма, менора, нер тамід, парохет, сувій Тори; відмінності синагог ашкеназі та сефардів, реформовані синагоги – зміни в просторі, кантор)

Література:

Michael Walcer: Wielka synagoga w Łańcucie – legenda i rzeczywistość; Pinchas Goldman: Wielki bet hamidrasz, w: Tam był kiedyś mój dom. Księgi pamięci gmin żydowskich, wyb. i oprac. Monika Adamczyk-Garbowska, Adam Kopciowski, Andrzej Trzciński, Lublin 2009, 193-201.

9. Миква (право ніди, конструкція та призначення микви, микви стародавні, середньовічні та сучасні; охорона микв – занепад та надії)

Література:

Bella Chagall: Płonące świece, tłum. Jolanta Sell, Kraków 1978, tu: Łaźnia, s. 19-31.

Anka Grupińska: Rywke z Mea Szearim, w. A. Grupińska: Najtrudniej jest spotkać Lilit, Kraków-Budapeszt 2008, s. 169-185.

10. Кладовище (розташування кладовища, простір, єврейські мацеви – символіка, написи, відвідини цвинтаря, звичаї – шлюб на цвинтарі, вимірювання цвинтаря; могили цадиків)

Література:

Izrael Jozua Singer: Josie Kalb, Warszawa 1961, s. 204-215.

Marcin Wodziński: Hebrajskie inskrypcje na Śląsku XIII-XVIII wieku, Wrocław 1996, tu: wybrane teksty inskrypcji.

Marcin Wodziński: Groby cadyków w Polsce, Wrocław 1998, tu: wybrane teksty inskrypcji.